

РЕШЕНИЕ

**на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства
за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна
акредитация на професионално направление 2.2 История и
Археология от област на висше образование 2. Хуманитарни науки на
Софийски университет “Св. Климент Охридски”, Исторически
факултет**

1. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА:

Процедурата е открита от Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства на 21.03.2018г. (Протокол №3) по искане на висшето училище (вх. №197/09.03.2018г.). На заседание, проведено на 19.12.2018г. (Протокол №15), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха доклада на експертната група, утвърдена с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 11.10.2018г. (Протокол №17) - доц. д-р Симеон Кацаров – ръководител ЕГ, проф. д-р Красимира Мутафова – член на ЕГ, доц.д-р Майа Василева – член на ЕГ, доц.д-р Василка Танкова – член на ЕГ, докторант Виктор Стефанов – член на ЕГ. Наблюдаващ процедурата член на ПК: проф. дин Милко Палангурски. Експертната група извърши проверка на оценяваната институция в периода от 15.11.2018 г. до 17.11.2018 г.

2. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 4/:

Въз основа на изводите в доклада на експертната група Постоянната комисия направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнение на критерий 1.1. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“:

ПКХНИ установи, че обучението на студентите по професионалното направление в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ е в съответствие с мисията и целите на СУ за утвърждаване на университета като основа образователна институция в България, която осигурява съвременно обучение, социална адаптация и мобилност на своите кадри и интеграция в европейското образователно пространство и трудов пазар.

Към Историческият факултет функционира Комисията по качеството, ръководена от зам.-декана по научно-изследователската дейност, която

осъществява непрекъснат мониторинг. Нейната ролята нараства много поради обстоятелството, че от становищата ѝ зависи академичният статут на всеки един преподавател във Факултета. На заседанията си на Комисията по качеството периодично се разработват процедури за повишаване на качеството на учебния и научноизследователския процес.

ПКХНИ установи, че СУ провежда последователна политика за развитие и стимулиране на научно-изследователската работа на преподавателския състав. Отчитането на резултатите от научноизследователската се извършва всяка година. Всеки отчет се рецензира от двама независими рецензенти, като крайният отчет се приема от Факултетната комисия и се утвърждава от Управителния съвет на УФНИ. Получените оценки се вземат предвид при атестирането на преподавателите и при индивидуалните отчети на тяхната извънаудиторна дейност.

Констатации за изпълнение на критерий 1.2. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/ „Управление на качеството на образованието“:

ПКХНИ установи, че както във СУ, така и във ИФ е налице ефективен административен механизъм на управление, осигуряващ качествено обучение в професионалното направление. Обучението в ПН История и Археология се провежда в съответствие със Закона за висше образование. Системата за качество в СУ, е в съответствие със стандарт БДС EN ISO 9001:2008 „Системи за управление на качеството“. Управлението на качеството в СУ се извършва въз основа на Наръчник по качеството. Комисията по качеството към ИФ и Комисията по атестация на преподавателите и служителите, всяка календарна година извършва мониторинг върху дейността на всеки преподавател във Факултета.

Историческият факултет са разработени са и утвърдени правила за управление на качеството на образованието и в частност за професионално направление 2.2 История и археология. Те обхващат целия процес по време на университетското образование от приема до дипломирането им. В Университета и в ИФ са създадени условия за съблюдаване на авторското право. Интелектуалната собственост на резултатите от изследователската дейност е гарантирана. ИФ провежда ежегодно методически семинар.

В СУ с решение на АС от 2 март 2016 г. е приет „Етичен кодекс“ на академичната общност. Приети са и правила за работа на Етичната комисия към Университета. Постоянната Етична комисия към СУ има задачата да предоставя съвети и препоръки по етични въпроси, както и да извършва проверка на постъпили сигнали за нарушения или жалби, засягащи принципите на Етичния кодекс.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1. в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 /1-10/: „ВУ извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация, (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“:

ПКХНИ установи, че подготвянето, приемането и обновяването на учебната документация в ПН за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ се

осъществява съгласно законовите и институционалните изисквания. Учебните планове в ОКС „Бакалавър“ са съвместими с тези на останалите ВУ, които развиват направлението по отношение на задължителните дисциплини. Всеки учебен план в ОКС „бакалавър“ съдържа 30 кредита на семестър (60 на учебна година) и общо на курса на обучение 240 кредита. Учебните планове в ОКС „магистър“ съдържат 30 кредита на семестър и 60 на учебна година. Стриктно се спазва съотношението задължителни – избираеми – факултативни дисциплини, определяне на кредитите на отделните дисциплини, съотношението между часовете, предвидени за лекции и за практически занятия, регламентите за провеждане на летни стажове и учебни практики, съгласно учебния план на съответната образователно-квалификационна степен. Съотношението на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини за специалностите от **ОКС „бакалавър“** (История, Археология, Архивистика и документалистика и Минало и съвремие на Югоизточна Европа) може да се обобщи със следните данни:

В специалност **„История“** (редовно и задочна форма на обучение) се включват 27 задължителни дисциплини с общ хорариум 2190 ч. Избираемите дисциплини са в два модула. В първия модул студентите трябва да наберат 30 кредита, избирайки език + 4 дисциплини (от 26). Езикът може да бъде един от класическите) с хорариум от 240 ч. Вторият модул дава професионална квалификация „учител по история“. Модулът отговаря на изискванията на Наредбата и включва 4 задължителни и две избираеми дисциплини + хоспитиране, текуща и преддипломна педагогическа практика.

Учебният план на специалност **„Археология“** (р.о.) съдържа 27 задължителни дисциплини с хорариум от 2535 ч. Има избор от 4 специализиращи модула с по 3 задължителни дисциплини с хорариум от 135 ч.: Праистория, Тракийска археология, Класическа археология или Средновековна археология. Студентите трябва да изберат и по 2 от 12 допълнителни дисциплини. Общият хорариумът на е 2760 ч.

Обучението в специалността **„Архивистика и документалистика“** (редовно и задочно) включва 34 задължителни дисциплини с хорариум от 2130 ч. Всеки студент е длъжен да избере 8 (от 22) дисциплини с общ хорариум от 240 ч. – общо 2370 ч. Предвидени са три учебни практики (и една учебна екскурзия (в VI семестър).

Специалност **„История и геополитика на Балканите“** (до учебната 2018-2019 – **„Минало и съвремие на Югоизточна Европа“**) с общ хорариум от 2775 ч. Задължителните дисциплини са в три модула: исторически (13), политологически (15) и език и култура (практически български език и два балкански езика). Избираемите дисциплини са в два модула (исторически и политологически). В първия се избират две от 6, а в политологическия – по една от четирите направления. Има четири учебни практики, едната от които е теренна. Планът предвижда и факултативно изучаване чужд език и модул за Педагогическа правоспособност.

Общото съотношение на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини за специалностите от **ОКС „магистър“** може да се обобщи със следните данни:

- **Американистика и трансатлантически отношения** (р.о.), се осъществява съвместно с Факултета по класически и нови филологии

(ФКНФ). Задължителните дисциплини са 11, а избираемите минимум 4.

- **Антична история и Тракология (р.о.)** - 5 задължителни дисциплини (225 ч.) и 10 избираеми. Студентите изучават факултативно два семестъра старогръцки и два семестъра латински език. Магистърската програма действа до уч. 2014/2015 вкл.

- **Средновековното общество – идеология, политика и култура (р.о. и з.о.)** - учебният план на МП е от 2008 г., а през 2011 г. учебния план е актуализиран, предвиждащ 10 задължителни дисциплини и 9 избираеми. Магистърската програма действа до уч. 2014/2015 г. вкл.

- **Средиземноморски култури и цивилизации: Античност и Средновековие (р.о.)** – в учебния план е приет през 2012 г. са включени 10 задължителни и 4 избираеми дисциплини. Магистърската програма действа до уч. 2014/2015 г. вкл.

- **Античност и Средновековие (р.о. - специалисти и неспециалисти)** - учебният план е приет през 2015 г. и включва 6 задължителни и 9 избираеми дисциплини.

- **България и българите (VII – XIX в.) (р.о.)** - последният учебен план е приет през 2009 г. и включва 8 задължителни и 4 избираеми дисциплини. Магистърската програма действа до уч. 2013/2014 г. вкл.

- **Българско средновековие: държава, общество, култура (р.о. и з.о. - специалисти и неспециалисти)** - учебният план е приет през 2015 г. Задължителните дисциплини са 10, избираемите дисциплини са 6. Изучават следните езици: латински, старогръцки.

- **Възраждане и памет (р.о.)** - последният учебен план е приет през 2013 г.. Предвидени са 8 задължителни и 5 избираеми дисциплини.

- **Християнство и ислям на Балканите (р.о. - специалисти и неспециалисти)** - учебният план е приет през 2016 г., задължителните дисциплини са 8, а избираемите 3.

- **Дипломация и разузнаване на Балканите (р.о.)** - учебният план е приет през 2016 г. и са предвидени са 14 задължителни (12 дисциплини и 2 практики) и 4 избираеми.

- **Европейски югоизток (р.о. и з.о. - специалисти и неспециалисти)** - през 2013 г. учебния план е актуализиран и задължителните дисциплини са 10, а избираемите дисциплини са 4. Студентите изучават задължително един от следните балкански езици: гръцки, турски и румънски. Като факултативно могат да изучават сръбски и хърватски език.

- **Европейски югоизток – международна програма (р.о. - специалисти и неспециалисти)** - в учебния план от 2013 г. са предвидени 11 задължителни дисциплини, а избираемите дисциплини са 4.

- **Историко-етнически модели на националната сигурност (р.о.)** - обучението се осъществява със съдействието на преподаватели от Националната полицейска академия. Задължителните дисциплини са 9 (395 ч.), а избираемите дисциплини са 19, от които студентите избират 6, разпределени в 4 блока.

- **История на Евразия, Русия и Източна Европа (р.о.)** - учебният план е актуализиран през 2013 г. Задължителните 5, а избираемите дисциплини са 9.

- **История и съвременно развитие на страните от Източна Азия (Япония, Китай, Корея) (р.о.)** - междуфакултетна магистърска програма, създадена със съвместните усилия на ИФ и ФКНФ. В учебния план,

актуализиран през 2017 г., задължителните са 13, а избираемите дисциплини, трябва да носят 16 кредита.

- **Кризис, конфликти и дипломация в световната политика XVI – XXI в.** (р.о. - специалисти и неспециалисти) - последният учебен план е приет през 2011 г. и актуализиран 2014 г. Задължителните дисциплини са 12, а избираемите 4.

- **Модерна България: държава и общество (края на XIX – началото на XXI в.)** (р.о. и з.о.) - учебният план е приет през 2011 г. и е актуализиран 2013 г. Предвижда 9 задължителни и 6 избираеми дисциплини.

- **Музеология** (р.о. и з.о.) - Обучението се осъществява в три модула: история, археология и етнология. Учебният план е актуализиран през 2017 г. Задължителните дисциплини са 12, а избираемите дисциплини са между 4 и 6.

- **Образованието по история в средното училище** (р.о. и з.о. - специалисти неспециалисти) - последният учебен план е приет през 2015 г. Предвиждат се 7 задължителни дисциплини, два избираеми модула, и по 6 задължителни за двата модула, избираемите са 3 за модул А и 4 за модул Б. Модул А – педагогически профил и модул Б – гражданско образование. В модула за „Професионална квалификация учител по история“ е заложена хоспитиране, текуща и държавна педагогическа практика.

- **Археология** (р.о. – специалисти и неспециалисти) - учебните планове са актуализирани през 2016 г. В учебния план за специалисти задължителните дисциплини са 8, 9 избираеми и 1 учебна практика. Общо 615 ч.; в уч. за завършилите ИФ – задължителните дисциплини са 11 и 9 избираеми и 1 терена практика. Учебният план за неспециалисти – задължителните дисциплини са 15; избираемите 9 и 2 практики.

- **Археометрия** – (р.о.) - МП се провежда съвместно с три природни Факултета на Университета – Химически, Биологически и Физически, като в зависимост от бакалавърската си специалност студентите избират в кой модул ще се профилират.

- **Защита на документални и архивни ресурси** (р.о и з.о.) - първият учебен план е от 2009 г., а през 2010 г. е разработен нов учебен план, предвиждащ 9 задължителни и 6 избираеми дисциплини. Магистърската програма действа до уч. 2012/2013 г.

- **Документален и архивен мениджмънт** (р.о.) - учебният план е приет през 2008 г., в който задължителните дисциплини са 11 (480 ч.), а избираемите – 4.

- **Документални и архивни ресурси** (р.о. - специалисти и неспециалисти) - В МП има два модула (1.Документален и архивен мениджмънт и 2. Защита на документални и архивни ресурси). Учебният план е приет през 2013 г. За специалисти - задължителните дисциплини са 11, а избираемите – 2, а за неспециалисти – задължителните са, а избираемите са 7.

- **„Нова и съвременна българска история“** (дистанционна форма на обучение) – 3 академични семестъра с по 4 задължителни и 4 избираеми курса. Учебният план е утвърден от АС през 2016 г.

Подготовката на студентите бакалаври в четирите специалности на професионалното направление отговаря на всички изисквания на ЗВО и Правилника на СУ. Основна цел на обучението на студенти в ОКС „Бакалавър“ на специалностите История, Археология, Архивистика и

документалистика и МСЮЕ е формирането на висококвалифицирани специалисти с широкопрофилна, фундаментална подготовка в областта на всяка една от съответните области на историческото познание.

Създадените Магистърските програми отговарят на концепцията за надграждащо, профилиращо и интердисциплинарно обучение в определено професионално направление. Във Факултета функционират 22 МП в професионално направление 2.2. История и Археология. През последните години се утвърждават междуфакултетните Магистърските програми, които откриват повече възможности за тясно профилирана подготовка.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1. в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 /1-10/: „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление“:

ПКХНИ установи, че при изработването на учебните планове и програми в ИФ на СУ се взема студентското мнение изследвано чрез анонимни анкети. . Периодичното им провеждане дава оптимална представа за мненията на студентите, техните интереси и конкретни искания. Ефективен подход за запознаване с мненията и исканията на студентите, е доброто взаимодействие с Факултетния студентски съвет, както и с представителите на студентите във Факултетния съвет на ИФ. Периодично се провеждат анкети от преподавателите относно преподаването от тях учебни дисциплини. През изтеклия период около 15 % от обновените учебни планове и учебни програми по съответните дисциплини са обусловени от предложения на студентите от ИФ, разгледани на катедрено и деканско ниво.

Всяка катедра разполага с необходимите компютри, скенери, мултимедии, подвижни екрани и бели дъски за прилагане на модерните интерактивни методи на преподаване . Аудиториите са оборудвани с кабелна и безжична интернет връзка. За всеки преподавател са осигурени възможности за безплатно копиране на нужните документални източници и тестови материали. Достъпни онлайн са информационни бази, включващи карти, изображения, документи, публикации. Чрез Университетска библиотека и Библиотеката на ИФ преподавателите, студентите и докторантите могат да ползват информационни системи и световни бази данни, за които СУ има абонамент, както и всички ресурси на дигиталната библиотека на СУ

Учебните практики и стажове в ИФ се провеждат съгласно учебния план на специалностите от съответната ОКС. Използват се ресурсите на музейната мрежа в страната, както и потенциалът на базовите училища които са 20. Разширени са контактите с потенциалните работодател – ДА „Архиви“, БАН, Министерство на културата (Дирекция музейно дело), НБКМ, Регионалните инспекторати по образование, с отделни общини и Регионалните исторически музеи .

През учебната 2014/2015 г. по поръчка на деканското ръководство е организирано социологическо проучване на студентите от ИФ съвместно с Лабораторията за анализи и проучвания към Университетския център за управление на качеството. Резултатите от проведената анкета (с 23 затворени и 3 отворени въпроса) са изведени в доклад с анализ на данните

от мненията и оценките на студентите от ИФ за учебния процес.

В съответствие с потребностите на пазара на труда и студентското мнение се актуализират съществуващите магистърски програми в ИФ и се създават нови. За добрата професионална реализация на завършилите специалностите на ИФ свидетелства ниският процент на безработицата, който видимо намалява според рейтинговата система от 2017 г. – от 4,60 % през 2012 на 2,16 % през 2017 г.. Завършилите ИФ имат с добър осигурителен доход, който надвишава почти два пъти минималната работна заплата – от 800,32 лв. през 2012 г., той достига до 956,16 лв. през 2017 г.

Приетият АС „Наръчник по качеството“ регламентира и насърчава съвременните методи на преподаването и оценяването на труда на студентите. Различни аспекти на тези въпроси се разискват на три от Общите събрания на ИФ през последните пет години. Студентското мнение се огласява чрез сайта на ИФ.

Задължителен елемент от учебните програми, които са и публично оповестени, са критериите за оценяване, формите на изпитване и изисквания към студентите. Съществуват специални правила при провеждането на учебните практики и производствените стажове, с които студентите се запознават предварително.

Процесът на обучение в ИФ се наблюдава от оторизирани лица : ръководителите на катедри, зам.-декана по учебната дейност, и Комисията по качеството. Липсват правила за съставяне на комисии за разглеждане на жалби на студенти в ИФ. Прилага се практиката в СУ – чрез пощенски кутии за жалби на студенти и преподаватели. За изтеклия период са разгледани 12 жалби с адекватни решения по тях.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1. в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 /1-10/: „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответно професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“:

ПКХНИ установи, че документацията за прием и обучение на българските и чуждестранните студенти в ПН е съобразена с държавните изисквания за ОКС бакалавър и ОКС магистър и в съответствие със ЗВО. ПКХНИ констатира, че във СУ е създадена ефективна административна система, която проследява всички етапи, жалониращи “жизнения цикъл” на студента. Организацията за привличане, прием и адаптиране на българските и чуждестранните студенти се съдържа в нормативните документи и правилници на СУ. Предложени са три възможности за прием за бакалавър, като максималният бал за всяка от тях е 24. В различните магистърски програми приемът се осъществява чрез приемен изпит по предварително обявен конспект. ИФ рекламира специалностите си чрез брошури, мултимедийни презентации, албуми и др.

Използват се възможностите за мобилност на студентите по програмите „Еразъм+“ и „Базилеус“, базирани на ясно регламентирана процедури. Студентската мобилност се реализира на 4 нива: 1. в рамките на всяка специалност, чрез включените в учебните планове избираеми модули; 2. вътрешнофакултетната мобилност позволява да се набират

определен брой кредити, посещавайки лекции и семинари (ателиета), заложен в учебните планове на други специалности и МП в ИФ. 3. вътрешноуниверситетска: в учебните планове е предвидена възможност за избираеми модули от дисциплини, четени в други факултети на СУ. 4. обучение в чужбина: осъществява се в рамките на договорите на ИФ по програмите „Еразъм+“ „Базилеус“, и двустранните договори за сътрудничество с някои университети в Германия, Русия, Сърбия, Гърция. Има договори с 54 университета от 20 държави. Те разкриват впечатляваща мобилност, включително и за студентските практики. За периода в ИФ са се обучавали 20 студенти от партньорски университети по програмата Еразъм+, а за посочения период 108 студенти от ИФ са се възползвали от студентската мобилност. ПКХНИ установи, че във СУ действа система за трансфер на кредити, която се основава на Европейската система и е в съответствие с принципите на Лисабонската конвенция.

През изтеклия период са спечелени 193 научноизследователски и образователни национални проекти и 32 международни, като общата сума от тях възлиза на над 8 млн. лв. За периода 2012 до 2017 г. 499 студенти – са били включени в изследователски проекти и това се отразява благоприятно върху бъдещото им кариерно развитие.

Към ИФ е изградена система за проследяване на професионалната реализация. Списъците с контактите на завършилите се пазят в отдел „Студенти“ на ИФ. Създаден е Клуб на възпитаниците на Исторически факултет. Поддържат се връзки с работодатели: областните инспекции за образование, археологическите и исторически музеи, неправителствени организации, МОН, Министерство на културата, ДА „Архиви“, МВР и ДАНС и държавни и общински структури, които периодично подават конкретна информация за работещите в съответните структури и ведомства възпитаници на ИФ.

Събраните данни за завършилите специалностите в ИФ през изтеклия период открояват професионалната им реализация в следните сектори: 1.учители по история и гражданско образование - 210 души. 2. докторантури-150 души. 3. исторически музеи - 40 души 4. В ДА – 19 души. 5. В ДАНС – 14 души. 6. В МВРиз – 9 души. 7. В неправителствения сектор – 13 души. 8. В структури на ЕС – 17 души. 9. В медиите – общо 3 души. 10. В туристическия бизнес – 36. В общинските и областни съвети – общо 4 души. В други сфери – 21 души.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление“:

ПКХНИ установи, че кариерното развитие на академичния състав и качественото обезпечаване на ПН с висококвалифицирани кадри се реализира в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на СУ. ПКХНИ констатира, че в СУ са налице публично оповестени правила и прозрачни процедури за заемане на академични и неакадемични длъжности. Налице е система, осигуряваща пълна информация, свързана с необходимата документация и примерните национални наукометрични показатели.

Съотношението на общия брой на преподавателите към обучаваните студенти е 1:7,71. Факултетът разполага със 102 щатни места, от които 85 са преподаватели, 1 старши преподавател, 3 изследователи 4 инспектори по учебната дейност, 2 служители в Деканата на ИФ, 2 инспектори към отдел “Студенти”, 3 библиотекари, 1 редактор. Хабилитираните преподаватели в професионалното направление са 44 души (51,76% от общия състав), от които 19 са професори (43.18% от общия състав на хабилитираните), 25 са доцентите (56,82% от общия състав на хабилитираните). Нехабилитираните преподаватели са 41 души (49 % от общия състав). От преподавателите в професионално направление 2.2. има 6 доктори на науките и 75 доктори. Делът на преподавателите на ОТД, притежаващи научна степен достига 95%, като само 4 души (5%) са без научна степен. Всичките 44 хабилитирани преподаватели в ИФ са на първи ОТД. Към м. ноември 2017 г. 16 от тях са на възраст до 55 години (36,36%), а 28 са над 55 години (63,64%).

Академичен състав ОКС „бакалавър“ – уч. 2016/2017 г.

Специалност	съотнош. хаб/нехаб	съотнош. щатни/хон.	% препод ср. в. до 55	% препод. ср. в. над 55
История р.о.	38:41	69:10	72% (52 пр)	28% (27 пр)
История з.о	28:19	45:2	72% (34 пр)	28% (13 пр)
Археология	17:22	35:4	58,9% (23)	41,1% (16)
Архивистика документалистика	18:20	34:4	88,4%	31,6 %
Минало и съврем на Югоизточ Европа	29:21	49:9	44% (22 пр.)	56 % (28 пр)

Атестирането на преподавателите в професионалното направление е предвидено в Правилника за устройството и дейността на Университета. Атестирането обхваща целия състав. В съответствие с Правилника на СУ за хабилитираните то е за периода 2012-2016г., а за нехабилитираните – 2014-2016 г Реализирането на тази дейност е разписано в график изработен от факултетната Атестационна комисия и приет от ФС. Атестацията обхваща общо 69 преподаватели от Историческия факултет. Тя се осъществява от Атестационна комисия с председател проф. д-р Евгения Калинова. Не се забелязва неблагоприятна тенденция за застаряване на преподавателския състав, академични длъжности заемат голям на брой млади преподаватели. Благоприятно е и съотношението между хабилитирани и нехабилитирани.

Констатации за изпълнение на критерий 5.2. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея“:

ПКХНИ констатира, че изследователската активност на студентите се осъществява чрез кръжоците и семинарите по Българска история, по Военна история, Студентския дипломатически клуб, Клуб 28 и др. Добра практика е най-добрите студенти бакалаври и магистри да се включват в научните конференции и кръгли маси, организирани от ИФ. Има издадени томове със студентски разработки. Студентите участващи в национални и международни научни форуми (300) и публикации (национални и

международни: 146).

Преподавателите от ИФ участват активно и в конкурсите за научни проекти към ИФНИ, през последните години в рамките на Факултета са спечелени 193 научно-изследователски и образователни национални проекти, както и 32 международни. През 2013 г. приключва един от най-големите проекти на Факултета SUDigital (<http://sudigital.org/>). Активна дейност през тези години развива Университетския хуманитарен комплекс „Алма матер“ (www.ukh.uni-sofia.bg), в който 2 от програмите са ръководени от преподаватели от ИФ.

Крайният резултат от научно-изследователската дейност на преподавателите в ИФ е особено видим чрез научните публикации през последните пет години:

Показатели	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Общо
Участие в нац. и междунар. образователни форуми	96	135	141	131	177	24	704
публикации на акад. състав на ОТД	209	193	222	194	218	28	1064
Публикации в чужбина	33	22	27	51	34	7	174
Публикации от международни форуми	20	22	31	21	21	5	120
публик. в реферирани научни списания и сборници	36	27	33	25	28	4	153
Публикации в индексирани в международни база данни науч. спис. и сб.	9	9	20	22	12	8	80
Публикации в индексирани библиот. Каталози науч. сп. и сб.	90	67	90	49	73	18	387
Цитирания на научни трудове	223	253	180	300	176	68	1200
Цитирания на преподаватели на ОТД в реферирани научни сп. и сб.	78	21	57	74	44	16	290

Издадени монографии	54
Издадени учебници. Съставителство. Енциклопедии.	154
Издадени студии, статии, обзори.	791
Редакторство, рецензии, предговори, преводи на книги и речници	143

Научната продукция на академичния състав на ИФ е представена в електронната Информационна система за научна дейност „Авторите“ (достъп до всички електронни ресурси на СУ).

Констатации за изпълнение на критерий 6.1. в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 /1-10/: „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова“:

ПКХНИ установи, че за обучението на студентите в специалностите на професионално направление се ползват 11 аудитории в Ректората с общ капацитет от 510 души. За лекционни курсове се използва и 65 аудитория на Ректората (с капацитет от 400 души). На разположение на ИФ са и 3 аудитории с капацитет от 120 души в сградата на Биологическия факултет, 1 аудитория за 45 души в Центъра по археометрия, както и компютърна зала в сградата на ФМИ. Базата позволява качествено да се осъществява обучение на студентите по ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ПН 2.2. История и Археология. Общата аудиторна площ, с която разполага ИФ за провеждане на учебния процес в професионално направление 2.2. История и Археология към 1000 кв.м., което прави по 1,52 кв. м. на студент. Общият брой места за аудиторна работа със студентите са 695. Практическото обучение в за учителска правоспособност се провежда в сградите на базовите средни училища.

Всички аудитории са снабдени с модерни технически средства, използвани в обучението. Навсякъде има възможност за мултимедийни презентации, достъп до Интернет, а отделни зали са снабдени и с мултимедийни дъски. Средната аудиторна и кабинетна площ в ИФ отговарят на съвременните изисквания. Добър пример е една нова придобивка на факултета – Центърът по археометрия и лабораторията към него. Това е модерно място за преподаване и изследователска дейност. Всяка специалност и катедра в ИФ разполагат с мултимедийни конфигурации, а всички аудитории са осигурени с нужните екрани и с достъп до интернет. За нуждите на специалност „Архивистика и документалистика“ е оборудвана компютърна зала с девет работни места (каб. 26), а студентите от специалност „История“ и „МСЮЕ“ ползват и семинара по „История на България“ с 10 работни компютърни места. Дигитализационният център разполага с модерна техника, необходима за дигитализация на учебни и изследователски ресурси.

Исторически факултет разполага с една от най-старите филиални библиотеки в СУ с фонд от 65 840 тома. Осигурен е свободен достъп на студентите до учебната литература, периодичните издания и по-често използваните енциклопедии и речници. Читателите могат да използват три каталога, включително електронен и две картотеки. Регулярно се издават бюлетини за новопостъпилите книги и периодични издания. Осигурени са достатъчен брой читателски места. В ИФ функционират две филиални („История“ и „Археология“) и четири семинарни библиотеки (по Архивистика и документалистика, по Балканска история, по История на България, по Антична история и тракология), както и библиотечна сбирка

към Центъра за регионални изследвания и анализи. СУ е осигурил достъп до платени електронни база-данни, които се използват и от студентите, и от преподавателите от направление 2.2 История и археология: ProQuest Ebook Central, JSTOR, Academic Search Complete в платформата EBSCO, C.E.E.O.L. и Springer Link.

Деканското ръководство на ИФ е създадо необходимата дигитална инфраструктура и административни документи, чрез които е създаден и се развива Дигитализиращия център. е успял да дигитализира до сега над 2500 обекта от най-различно естество (книги, архивни материали, карти, атласи, снимки и др.), включващи над 2 000 000 изображения. Резултатите от работата поетапно се експонират на специализиран сайт.

В административно отношение електронното обслужване на студентите е на много добро ниво. Във факултетната страница университетския сайт присъства информация за графика на занятията, изпитните сесии, приемното време на административните лица, както и за специалностите, за предлаганите магистратури, за различни научни и студентски прояви. Тук могат да се видят приетите решения на управленските органи и на различните комисии към ИФ.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1. в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите“.

В ИФ е разработена и се прилага система за събиране и анализиране на информация, гарантираща ефективното управление и качеството на учебния процес. Тя е публично оповестена на страницата на ИФ, която е включена в сайта на СУ, и се познава от студентите и преподавателите. Структурите, които се занимават със събиране и анализ на информацията са: Катедрените съвети; Комисията по качеството на обучението; Комисията по атестиране на преподавателите; Комисията по проектната дейност; двамата ресорни Зам. декани – по учебната част и по научноизследователската, вкл. и проектната дейност. Активен участник в събирането на сведения за успеха на студентите и процента на отпадналите от обучението е Факултетния студентски съвет.

През изминалия 5-годишен период преподавателският състав и ръководството на Факултета са отделили специално внимание на информацията за кариерното развитие на завършилите студенти – бакалаври, магистри и докторанти. Доказателство за това са както поетата от преподавателите отговорност да следят завършилите студенти да депозират в отдел „Студенти“ координати за връзка, така и ежегодните национални срещи с учителите-историци от цялата страна и кръгли маси. Респондентите са посочени поименно, по заемана позиция и по местопребиваване в самооценяващия доклад. За оценката на потребителите, отнасяща се до качеството на обучението и кариерното развитие на своите завършили студенти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ ИФ поддържа връзка с над 30 държавни, общински и неправителствени организации, вкл. образователни и научно-изследователски звена.

В СУ „Св. Климент Охридски“ има системата „Алумни“ от април 2016 г. по

решение на Експертния съвет на Университетския център по управление на качеството, който за целта своевременно извършва системна разяснителна и обучителна работа сред факултетите. Събраната информация в ИФ се отнася за 50% от обучавалите се. Данните удостоверяват реализацията на 536 човека последните пет години

ИФ разполага със собствени информационни масиви за световните постижения в професионалното направление. На базово ниво те се формират във Факултетната библиотека, Библиотеката на специалност Археология, Дигитализационния център и Центъра за регионални изследвания и анализи, който поддържа собствен сайт и издава месечен бюлетин.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1. в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление“:

ПКХНИ установи, че СУ „Св. Климент Охридски“ има стройно изградена и публично достъпна система за информиране на обществото, насочена към отстояването на мисията му да защитава позицията си на национално утвърден образователен, научен и културен център. На WEB-страницата на университета се предоставя актуална и „отворено“ достъпна информация за държавните и университетските нормативни документи; за дейността на отделните факултети и решенията на АС; за приоритетите и целите на научноизследователската дейност на академичния състав; за постиженията на преподаватели и студенти; за международната дейност на СУ и сътрудничеството с чуждестранни университети; за текущи и бъдещи научни прояви и образователни проекти, за научни, културни и др. събития организирани във или извън Университета.

На своята електронна страница ИФ на СУ поддържа актуална и пълна информация, която обхваща историята, сегашната структура и ръководство на факултета, актуалният преподавателски състав на катедрите, като е осигурен достъп включително към персоналния профил на преподавателите и научните им изследвания. Пълна и валидна към текущия момент информация се поддържа и за образователната работа в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“, която представя спецификите в направление 2.2. История и Археология. Публикувани са учебните пла-нове и програми, вкл. когато са актуализирани и/или променени; формите на обучение, разписа на отделните специалности за всеки семестър; графика на изпитните сесии и на държавните изпити.

При приема си в ИФ студентите получават „Пътеводител“, от който се осведомяват по всички въпроси, отнасящи се до техния „жизнен цикъл“. Ясно са оповестени условията и изискванията на образователния цикъл в редовна, задочна и дистанционна форма на обучение за всеки отделен семестър, посочени са възможностите за мобилност, за социално и социално-битово осигуряване, за участие в студентски организации. Условията за обучение, квалификационните форми и перспективите за професионална реализация са задължителен елемент, посочен и в

квалификационната характеристика на образователните програми в ПН 2.2 История и археология.

Основен и твърде важен елемент от цялостната информационна политика на ИФ е своевременното, пълно и коректно осведомяване на бъдещите, настоящите и завършилите студенти за условията на обучението, за квалификационните форми в които то се осъществява, за перспективите в професионалната реализация и за възможностите за следдипломна квалификация (СДК). Електронната страница на ИФ в СУ поддържа постоянна рубрика „Образователна дейност“, която преди началото на учебната година, се обновява с оглед настъпили изменения в бакалавърските и/или магистърски и докторантски програми.

Популяризирането научната продукция и творческите изяви на студентите се оповестяват и се популяризират чрез електронната страница на факултета, в ел. сп. „Анамнеза“, от ФБ – групите, чрез печатните и електронни обществени и частни медии. Практика е ИФ да организира публични представяния на новоизлезли книги, сборници, монографии и пр. пред широка публика. Вторично те се огласяват в сайта на СУ. Успех за факултета е подновяването на специализираното издание „Годишник“. Периодично, на всеки пет години, Факултетът издава и библиографски справочник за трудовете и пр. научни изяви на преподавателите, който безвъзмездно предоставя на библиотеките и сродните факултети на другите висши училища.

Подробна и актуална информация за условията и възможностите за мобилност на студентите и преподавателите се дава в сайта на СУ и страницата на ИФ. Студентите и докторантите имат възможност да се информират за желаната от тях мобилност, за признаваните учебни дисциплини, натрупани кредити и пр. от специалния сайт на програмата и от т.нар. „Еразъм факултет“ към СУ.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1. в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 /1-10/: „Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии при обучението по професионалното направление

ПКХНИ установи, че в СУ е създадена ефективна и прозрачна процедура за мониторинг и периодично актуализиране на учебните програми, визиращи успеваемостта на студентите (чрез анализ на действащата програма, анкети, ефективна кредитна система, текущо оценяване и семестриален изпит). На базата на придобитата от планираното вътрешно и външно оценяване и обсъдена във ФС информация се правят промени с цел гарантиране конкурентоспособността на ПН : учебните програми се разработват от титуляра на съответната дисциплина, обсъждат се в катедрите на ИФ и във Факултетния съвет, като се актуализират периодично в съответствие с най-новите изследвания в областта на философията. Управлението на програмите в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, актуализацията, конкретните мерки и резултатите от тях, се обсъждат на заседания на катедрени и факултетен съвет, в сътрудничество с факултетната и университетската учебни комисии, като препоръките се внасят за обсъждане в Академичния съвет на СУ. Постиганията се сравняват с тези от други ВУ от България и ЕС, които предлагат сходни програми на обучение. Най-вече се търси работа със студентите, тяхното

мнение и желание за участие. През изминалия акредитационен период за ОКС „Бакалавър“ промените обхващат общо 6 специалности, като две са в задочна форма на обучение. В специалност най-малко има една актуализация, а най-много 5, в останалите 3 или 4 подобрения. Една специалност от учебната 2018/2019 г. е с променено име. Общият брой на актуализациите е 16. Състоянието на програмите за ОКС „Магистър“ е отразено по различен начин. Общият брой на актуализациите е 67, за 24 специалности, като промените са от един път в 8 специалности до 8 пъти в специалност „Европейски югоизток“. Главните институции в ИФ, които се занимават с анализа на успеваемостта на студентите в процеса на тяхното обучение са катедрените съвети; деканския съвет и комисията по качеството, а на върха на пирамидата във Факултета по тази линия е ФС.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1. в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление“ : самооценки и външни одити от агенции, признати на национално и международно ниво

ПКХНИ установи, че самооценяването и оценяването на качеството в СУ се осъществяват, от една страна, чрез провежданите от НАОА процедури за институционална и програмна акредитация, а от друга, чрез вътрешни одити на системата за управление на качеството. . ПКХНИ установи, че ПН История и Археология на СУ се развива в конкурентна среда; отстоява се и специфичната ориентация на специалността чрез акцент върху аналитичните и практически ориентирани дисциплини.

Редовно се извършват процедури по самооценка на учебната документация в професионалното направление, на резултатите и ефективността от преподавателската, научноизследователската и публикационната дейност. Факултетът полага непрекъснати усилия и са 5 вида мерки, които отразяват препоръките на САНК.

Факултетът полага непрекъснати усилия за поддържане на своята конкурентоспособност чрез нейното непрекъснато изучаване и прилагане на различни подходи за поддържане на висок интерес към специалностите и привличане на студенти.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **23.01.2019 г. (Протокол 1)**, на основание чл.88а, ал.5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал.2 от ПДНАОА, членовете на Постоянната комисия гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на докторски програми по десетобалната система, в съответствие с чл. 79 (1) на Закона за висшето образование.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА “Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти”, Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства взе следното

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 2.2 История и Археология от област на висше образование 2. Хуманитарни науки на Софийски университет “Св. Климент Охридски”, на основание обща оценка 9.43 (девет цяло и четиридесет и три стотни):
за ОКС “бакалавър”:

1. **История** – редовна и задочна форма на обучение;
2. **Археология** – редовна форма на обучение;
3. **Архивистика и документалистика** – редовна и задочна форма на обучение;
4. **Минало и съвремие на Югоизточна Европа** – редовна форма на обучение. От уч. 2018-2019г. с наименованието „История и геополитика на Балканите“ – редовна форма на обучение;
- за ОКС “магистър”:**
  1. **Античност и Средновековие** – редовна форма на обучение, за специалисти;
  2. **Античност и Средновековие** – редовна форма на обучение, за неспециалисти;
  3. **Американистика и трансатлантически отношения** – редовна форма на обучение;
  4. **Кризис, конфликти и дипломация в световната политика XVI – XXI век** - редовна форма на обучение, за специалисти;
  5. **Кризис, конфликти и дипломация в световната политика XVI – XXI век** - редовна форма на обучение, за неспециалисти;
  6. **История на Евразия, Русия и Източна Европа** – редовна форма на обучение, за специалисти;
  7. **История на Евразия, Русия и Източна Европа** – редовна форма на обучение, за неспециалисти;
  8. **История и съвременно развитие на страните от Източна Азия (Япония, Китай, Корея)** - редовна форма на обучение;
  9. **Дипломация и разузнаване на Балканите** - редовна форма на обучение;
  10. **Европейски Югоизток** – международна програма - редовна форма на обучение, за специалисти;
  11. **Европейски Югоизток** – международна програма - редовна форма на обучение, за неспециалисти;
  12. **Европейски Югоизток** - редовна форма на обучение, за специалисти;
  13. **Европейски Югоизток** - редовна форма на обучение, за неспециалисти;
  14. **Историко-етнически модели на националната сигурност** - редовна форма на обучение;
  15. **Християнство и ислям на Балканите** - редовна форма на обучение, за специалисти;
  16. **Християнство и ислям на Балканите** - редовна форма на обучение, за неспециалисти;
  17. **Българско средновековие: държава, общество, култура** - редовна и задочна форма на обучение, за специалисти;
  18. **Българско средновековие: държава, общество, култура** - редовна и задочна форма на обучение, за неспециалисти;
  19. **Възраждане и памет** - редовна и задочна форма на обучение, за специалисти;
  20. **Възраждане и памет** - редовна и задочна форма на обучение, за неспециалисти;
  21. **Модерна България: държава и общество (края на 19 – началото на 21 в.)** - редовна форма на обучение, за специалисти;

22. **Модерна България: държава и общество (края на 19 – началото на 21 в.)** - редовна и задочна форма на обучение, за неспециалисти;

23. **Образованието по история в средното училище** - редовна и задочна форма на обучение, за специалисти;

24. **Образованието по история в средното училище** - редовна и задочна форма на обучение, за неспециалисти;

25. **Музеология**- редовна и задочна форма на обучение, за специалисти;

26. **Музеология**- редовна и задочна форма на обучение, за неспециалисти;

27. **Археология** - редовна форма на обучение, за специалисти;

28. **Археология** - редовна форма на обучение, за неспециалисти;

29. **Археометрия**- редовна форма на обучение;

30. **Документални и архивни ресурси** - редовна форма на обучение, за специалисти;

31. **Документални и архивни ресурси** - редовна форма на обучение, за неспециалисти;

32. **Нова и съвременна българска история** - дистанционна форма на обучение.

2. **Срокът на валидност на акредитацията е ШЕСТ години, в съответствие с чл.79, ал.4 от ЗВО.**

3. **Определя капацитет на професионално направление 2.2 История и Археология от област на висше образование 2. Хуманитарни науки на Софийски университет "Св. Климент Охридски", на основание обща оценка, както следва:**

за ОКС „бакалавър“ 990 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

За ОКС „магистър“ 230 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 1220 студенти.

Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства формулира следните **препоръки**:

1. Предложенията на студентите и критичните мнения относно качеството на обучението, учебните планове и програми да бъдат публично оповестявани.

Срок: до уч. 2022/2023 г.

2. Систематизиране и разширяване на системата „Алумни“, която да обхваща в пълнота специалностите от професионалното направление.

Срок: до уч. 2022/2023 г.

3. Да се създаде електронна система за електронно - текущо оценяване на студентите.

Срок: до уч. 2022/2023 г.

Общата словесна оценка в съответствие с получената числова е: пълно съответствие.

Председател на ПКХНИ:
(проф. дфн Анна-Мария
Тотоманова)